

УДК 351

*Є. А. Вилгін,
к. держ. упр., доцент кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна академія управління персоналом*

ГРОМАДСЬКІ ТА ПРОФЕСІЙНІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК ІНСТИТУТИ РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО ІНВЕСТИЦІЙНО-БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ

*Evgen Vilgin,
Ph.D., Associate Professor of the Department of Public Administration
Interregional Academy of Personnel Management*

PUBLIC AND PROFESSIONAL ASSOCIATIONS AS INSTITUTE FOR REGULATION OF REGIONAL INVESTMENT AND BUILDING COMPLEX

Зазначено, що важливу роль в проведенні кластерної політики грають професійні об'єднання, асоціації та спілки. Вони дають ряд переваг організаціям, надаючи консалтингову, тренінгову, маркетингову та ін. допомогу; лобіюючи інтереси на регіональному, національному та міжнародному рівнях; підвищуючи фінансову стійкості в рамках інтегрованого комплексу та інші.

Визначено цілі і завдання фірм, що інтегруються в об'єднання і союзи: підвищення фінансової стійкості в рамках інтегрованого комплексу; забезпечення мобільності та динамічності реалізації інноваційних процесів створення нової продукції; переміщення накопиченого капіталу в більш перспективні напрямки діяльності; підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається і збереження ефективного попиту на неї; проведення технічного переозброєння на прогресивній основі; входження в міжнародний бізнес і далі - на міжнародні ринки; отримання певних переваг у використанні вузьких сегментів або ніш ринку; отримання різноманітної допомоги: консалтингової, тренінгової, маркетингової та ін.

Запропоновано формування такої інтегративної якості, що дозволить реалізувати найбільш масштабне інвестування і максимально ефективно задіяти виробничий потенціал будівельних організацій території, забезпечуючи необхідну якість її економічного зростання і соціальний добробут суспільства. У логіці такого посылу виникає необхідність синтезу ефективних механізмів сполучення зусиль регіональних органів управління і самоврядування та будівельних організацій регіону для вирішення об'єктивно назрілих соціально-економічних, інфраструктурних та інших проблем конкретного регіону.

Запропоновано модельне уявлення логістичного управління інноваційним кластерним розвитком будівельного комплексу включає опис, як учасників галузевого кластера, так і взаємовідносин між ними. До матеріальних елементів кластера відносяться: система інноваційних підприємств; система виробництва знань; спеціалізовані консалтингові послуги; спеціалізовані постачальники; ринки; підтримуюча інфраструктура кластера; система фінансових інститутів. Нематеріальні елементи кластера включають: підтримує соціальний клімат; зв'язку та взаємодія між учасниками кластера; якість життя людей, зайнятих в кластері.

It is noted that professional associations, associations and unions play an important role in conducting cluster policy. They give a number of benefits to organizations by providing consulting, training, marketing, and more. help; lobbying interests at the regional, national and international levels; increasing financial sustainability within the integrated complex and others. The goals and objectives of firms that are integrated into unions and unions are defined: increase of financial stability within the integrated complex; ensuring the mobility and dynamism of the implementation of innovative processes for the creation of new products; transfer of accumulated capital into more promising directions of activity; increasing the competitiveness of products produced and maintaining effective demand for it; carrying out technical re-equipment on a progressive basis; entry into international business and further - to international markets; Getting certain benefits in using narrow segments or niche markets; receive various help: consulting, training, marketing, etc.

The formation of such integrative quality that will allow to realize the most extensive investment and to use the production potential of the construction organizations of the territory as efficiently as possible, providing the necessary quality of its economic growth and social well-being of the society, is proposed. In the logic of this difficulty, there is a need to synthesize effective mechanisms for combining the efforts of regional authorities and local government and construction organizations in the region to address objectively urgent socio-economic, infrastructural and other problems of a particular region.

The proposed model representation of logistic management by innovative cluster development of the construction complex includes a description of both the members of the branch cluster and the relationship between them. The material elements of the cluster include: a system of innovative enterprises; system of knowledge production; specialized consulting services; specialized suppliers; markets; supporting cluster infrastructure; system of financial institutions. Non-material elements of the cluster include: supporting the social climate; communication and interaction between cluster participants; the quality of life of people employed in the cluster.

Ключові слова: громадські та професійні об'єднання, кластерна політика, інвестиційно-будівельний комплекс, інтегрований комплекс, інноваційні процеси, конкурентоспроможність продукції, будівельних організацій території.

Keywords: public and professional associations, cluster policy, investment and construction complex, integrated complex, innovative processes, competitiveness of products, construction organizations of the territory.

Вступ.

Для життєздатності кластерів і просування кластерних ініціатив необхідні інститути співпраці, здатні сприяти встановленню абсолютно нових структур і залучати до цього процесу численні організації. Вони можуть бути представлені вже сформованими учасниками, такими як комерційні палати, промислові та професійні асоціації, профспілки, організації з передачі технологій та тощо. Різні дійові особи залучаються до кластерні ініціативи різними стимулами і способами.

Важливу роль в проведенні кластерної політики грають професійні об'єднання, асоціації та спілки. Вони дають ряд переваг організаціям, надаючи консалтингову, тренінгову, маркетингову та ін. допомогу; лобіюючи інтереси на регіональному, національному та міжнародному рівнях; підвищуючи фінансову стійкості в рамках інтегрованого комплексу та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемам регулювання інвестиційно-будівельної діяльності присвячено багато науково-дослідницьких робіт, серед яких слід відмітити таких науковців, як Ф.А. Важинського, А.В. Колодійчука, А.Ю. Яремко, А. Касприка, Г.С. Стефанишина, О. Шатила та багатьох інших. Питанням аналізу стану та динаміки розвитку інвестиційно-будівельної сфери присвячені зокрема роботи А. Асаула, А. Беркути, А. Гойка, Ю. Манцевича, В. Кравченко, Л. Левгта, К. Паливоди, де автори викладають власне бачення шляхів удосконалення процесів інвестування будівництва.

Питанням виявлення і ефективного залучення інвестиційних ресурсів присвячені роботи закордонних і вітчизняних вчених таких, як О.Амоша, П. Беленький, Є.Бойко, В.Бородюк, А.Даниленко,

Б.Данилишин, М.Долішній, О. Кухленко, М.Портер, В.Яворський та інші. Разом з тим проблема підвищення ефективності інвестиційної діяльності в регіоні є актуальною і вимагає глибоких теоретичних досліджень.

Постановка задачі.

Метою статті є аналіз та обґрунтування необхідності об'єднання громадських та професійних структур як інституту регулювання регіонального інвестиційно-будівельного комплексу в Україні.

Результати.

Цілі і завдання фірм, що інтегруються в об'єднання і союзи [5, С. 33]:

- підвищення фінансової стійкості в рамках інтегрованого комплексу;
- забезпечення мобільності та динамічності реалізації інноваційних процесів створення нової продукції;
- переміщення накопиченого капіталу в більш перспективні напрямки діяльності;
- підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається і збереження ефективного попиту на неї;
- проведення технічного переозброєння на прогресивній основі;
- входження в міжнародний бізнес і далі - на міжнародні ринки;
- отримання певних переваг у використанні вузьких сегментів або ніш ринку;
- отримання різноманітної допомоги: консалтингової, тренінгової, маркетингової та ін.

Зарубіжний досвід регулювання будівництва демонструє більшу ефективність громадських і професійних інститутів в організації та управлінні галуззю. Наприклад, в США існує широка мережа будівельних асоціацій та товариств, таких як Асоціація американських генеральних підрядників, Асоціація американських архітекторів, Асоціація американських субпідрядників, Американське товариство інженерів цивільного будівництва і ін. Їх фінансування здійснюється за рахунок відрахувань будівельних фірм, а в обов'язки входять: розробка і видання різних нормативних документів, інструкцій і положень; організація семінарів, симпозіумів, конференцій, шкіл і курсів з підвищення кваліфікації; консалтингові послуги; випуск спеціальних журналів [1].

В Японії система будівельних товариств та асоціацій очолюється Японською федерацією будівельників-підрядників, крім того, найбільшою асоціацією є Японське суспільство інженерів цивільного будівництва. Будівельні фірми входять до складу двох найбільших асоціацій: Nikkenren і Zenken. Існує асоціація зарубіжного будівництва Overseas Construction Association of Japan Incorporated.

Система навчання інженерів-будівельників в Японії організована на значно більш високому рівні, ніж, наприклад, в США.

У Швеції існує «коаліція народного руху», яка протягом довгого часу сприяла успіху проведеної житлової політики в порівнянні з іншими країнами. У неї входять національні житлові кооперативи, Союз будівельників, що належить союзу Шведська національна будівельна асоціація, Національна асоціація муніципальних житлових компаній і Національна федерація асоціацій квартиронаймачів. Останні два об'єднання з'явилися ключовим інструментом «корпоративної реалізації» соціальної житлової політики [2, С. 149]. Тісний зв'язок між цими організаціями і урядом сприяла здійсненню державного контролю з метою недопущення спекуляції землею і будинками. З іншого боку, уряд гарантував наявність ринку для більшості будівельних компаній через систему державних житлових позик і житлових посібників для малозабезпечених груп населення.

Як і в інших країнах, у Великобританії великий вплив робить мережа будівельних асоціацій та федерацій: Федерація підрядників по цивільному будівництву, що представляє інтереси будівельних фірм, що займаються будівництвом підземних споруд; Національна федерація підприємців в будівництві, що представляє інтереси фірм, що займаються будівництвом наземних споруд; Федерація зарубіжного будівництва, що об'єднує будівельні фірми, ведуть будівництво за кордоном; Федерація будівельників, що об'єднує переважно дрібні будівельні фірми, що ведуть у основному наземне будівництво, включаючи ремонтні роботи та роботи по реконструкції. Асоціація представляє собою групу постачальників, об'єднаних по вертикалі існуючими зв'язками в мережі постачальників. Часто за запитами провідних компаній асоціація допомагає впроваджувати нові технології і системи в мережі постачальників, підвищуючи якість і надійність поставок. В результаті, на сьогоднішній момент саме Великобританія є визнаним лідером за кількістю кластерів.

У свою чергу, для всіх транзитивних економік характерна слабка роль спілок і асоціацій. Однак за два десятиліття в Україні склалася і продовжує розвиватися широка мережа професійних об'єднань. Частина з них перетворилася з тих, які існували в радянський період, частина склалася під впливом вимог ринку.

Необхідно відзначити, що стан будівельного комплексу на регіональному рівні в значній мірі визначає потенційні можливості реалізації довгострокових стратегічних програм розвитку регіонів, в тому числі і національних проєктів. На думку Олексенка Р.І. цей процес в даний час «стримується через повільне формування генеральних планів міст, відсутність відповідної правової бази, недостатності власних бюджетних коштів регіональних і місцевих утворень [4]. Управління розвитком регіонального будівельного комплексу являє собою діяльність, що вимагає стратегічних рішень на вищому рівні управління регіону і значних організаційних ресурсів».

Проблемний аспект сучасного функціонування будівельного комплексу країни в значній мірі обумовлений глибиною і радикальністю процесу ринкового реформування і роздержавлення власності в

країні, які призвели до порушення сформованих галузевих зв'язків між формують будівельну галузь великими організаціями трестівського типу, результатом чого стала практично повна дезорганізація будівельного комплексу України.

«Сьогодні будівництво як галузевої і частково міжгалузевий комплекс на федеральному рівні в колишньому своєму якості не існує. На регіональному рівні будівельний комплекс слабо структурований. В сучасних умовах регіонального будівельного комплексу належить особливе місце в стабілізації та поліпшення соціально-економічного становища, оскільки він реалізує інвестиційно-будівельні програми і проекти з урахуванням загальнодержавних і регіональних інтересів».

З позиції логістики, таке трактування сучасної функціональної ніші будівельного комплексу в галузевому господарстві країни дозволяє розглядати його як важливий фактор реінтеграції господарських зв'язків в інвестиційній сфері.

Однак, незважаючи на високу оцінку ролі будівельного комплексу у вітчизняній економіці, його стан не можна визнати задовільним і таким, що відповідає глибини і складності тих завдань, які він покликаний вирішити в національному масштабі.

Динаміка і стійкість сучасного соціально-економічного розвитку українських регіонів в значній мірі виявляються детермінованими якістю управління якістю функціонування регіональних інвестиційно-будівельних комплексів.

Формування такого інтегративної якості дозволяє реалізувати найбільш масштабне інвестування і максимально ефективно задіяти виробничий потенціал будівельних організацій території, забезпечуючи необхідну якість її економічного зростання і соціальний добробут суспільства.

У логіці такого посилення виникає необхідність синтезу ефективних механізмів сполучення зусиль регіональних органів управління і самоврядування та будівельних організацій регіону для вирішення об'єктивно назрілих соціально-економічних, інфраструктурних та інших проблем конкретного регіону.

Теоретичне узагальнення вченими Гусаков В. М. та Федоренко В. Г. сучасних досліджень в області сучасного будівництва показали, що «важливу роль в досягненні ефективності будівельного виробництва грає добре налагоджена система інтеграційного управління всіма ланками, що входять до складу регіональної будівельної системи» [6].

Логіка і раціональний характер такого еволюційного переходу в системі сучасного менеджменту до використання логістики обумовлені поступовим заміщенням традиційної практики управління комплексним логістичним підходом, що забезпечує наскрізну оптимізацію будівельних потоків на всіх етапах підготовки здійснення будівельно-монтажних робіт.

Модельне уявлення логістичного управління інноваційним кластерним розвитком будівельного комплексу включає опис, як учасників галузевого кластера, так і взаємовідносин між ними. До матеріальних елементів кластера відносяться:

- система інноваційних підприємств;
- система виробництва знань;
- спеціалізовані консалтингові послуги;
- спеціалізовані постачальники;
- ринки;
- підтримуюча інфраструктура кластера;
- система фінансових інститутів.

Нематеріальні елементи кластера включають:

- підтримує соціальний клімат;
- зв'язку та взаємодія між учасниками кластера;
- якість життя людей, зайнятих в кластері.

Розглядаючи розширену структуру учасників інноваційного будівельного кластера, на наш погляд, вкрай важливо концептуально заломлювати раціональний аспект організаційно-економічного синтезу кластера з реальними практичними труднощами інституційного сполучення всіх його ланок. Так, відзначаючи особливості логістики будівельної сфери, Марчук Т.С. акцентує увагу на тому, що «кількість господарсько незалежних сторін входять до логістичну систему впливає на етапи створення логістичних структур, ускладнюючи їх, що зумовлює труднощі застосування макрологістических систем, які координують значний величини господарських зв'язків, у порівнянні з мікрологістичних структурами» [3].

Вкрай важливо концептуально розгорнути і обґрунтувати прийнятність використання теорії кластера для логістичного організаційно економічного вдосконалення функціонування сучасного інвестиційно-будівельного комплексу. З нашої точки зору, логіка такої апеляції обумовлена тим фактом, що теоретичний синтез механізмів міжгалузевої взаємодії в рамках територіально-виробничих комплексів фактично проігнорував ринковий імператив підвищення їх конкурентоспроможності, тоді як теорія кластерів в якості базової цільової функції останнього висунула саме необхідність підвищення конкурентоспроможності, читай, ринкової ефективності кластерного розміщення і спеціалізації виробництва.

Висновки.

У контексті науково-практичного аналізу можливостей формування механізмів оптимальної взаємодії учасників інвестиційно-будівельного комплексу, теорія кластеру і теорія логістики можуть

сформувати методологічну та концептуальну основу для системного підвищення ефективності всієї системи міжфірмових комунікацій в інвестиційно-будівельному комплексі, забезпечити його конкурентоспроможну трансформацію.

У свою чергу, також можна зробити висновок про те, що теорія логістики і теорія кластерів мають реальні концептуальні та емпіричні передумови до їх конвергенції, формуючи важливий теоретичний і прикладний результат трансдисциплінарності синтезу.

В рамках предметно-об'єктної області цього дослідження принципове значення має саме логістично вбудоване застосування кластерного підходу до вирішення проблеми стимулювання масового будівництва доступного житла, яке передбачає підвищення інвестиційної активності будівельного бізнесу в рамках національного проекту «Доступне і комфортне житло - громадянам України».

Єдиний вектор розвитку житлового будівництва і реалізації соціальної функції - інфраструктурного забезпечення «місія життєдіяльності людини» може бути сформований тільки на основі несуперечливого симбіозу державних і комерційних пріоритетів, реального рівня добробуту населення і наявних бюджетних обмежень і т.д.

Література.

1. Бузирев В.В., Суворова А.П., Федосеев І.В. Економіка будівництва: навч. пос. — М.: Изд.центр "Академія", 2011 р. .
2. Горчаківська Г.В. Інвестиції як складова ефективної діяльності підприємств будівельного комплексу / Г.В. Горчаківська // Економіка будівництва і міського господарства. — 2009. — Т. 5. — № 3. — С. 147—151.
3. Офіційний сайт Державного управління статистики в Україні <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Олексенко Р.І. Функції та роль маркетингу в сучасних умовах господарювання / Олексенко Р. І., Краскова І. О., Поліщук М. М. //Ефективна економіка. – 2011. – №. 11. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua>
5. Даций Н. В. Світовий досвід становлення і розвитку громадянського суспільства і соціальної держави / Н. В. Даций // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. Наук. Пр.. – Х. : Міськдрук, 2015. – Вип4 (1). – С. 25-34.
6. Гусаков В. М., Федоренко В. Г. Стан підприємництва та напрями його подальшого розвитку на основі науково-технічного прогресу в будівельному комплексі України // Про приватизацію: Держ. інформ. бюл. — 2007. — № 1.

References.

1. Buzyrev, V.V. Suvorova, A.P., Fedosieiev, I.V. (2011), *Ekonomika budivnytstva* [Building Economics], Izd.tsentr "Akademiiia", Moscow, Russia.
2. Horchakivs'ka, H.V. (2009), "Investments as a part of the building complex's effective activities", *Ekonomika budivnytstva i mis'koho hospodarstva*, vol. 5, pp. 147—151.
3. Ofitsijnyj sajt Derzhavnoho upravlinnia statystyky v Ukraini [The official site of the state management of the statistics in Ukraine], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Oleksenko R. (2011), "Functions and role of marketing in modern economic conditions ", *Effective economy*, vol. 11, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua>
5. Datsii N. (2015) , "World experience of the formation and development of civil society and social state ", *Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine: Sb. Science Pro* , Kharkiv, Urgent, vol. 4 (1), P. 25-34.
6. Husakov, V.M. Fedorenko, V.H. (2007), "The condition of the enterprises and the directions of the further development on basis of scientific and technological advance in the Ukrainian building complex", *Pro pryvatyzatsiiu: Derzh. inform. Biul*, no. 1.

Стаття надійшла до редакції 27.01.2018 р